

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

«Методика організації дозвілля різних вікових груп населення»

8-й семестр, 2025 рік

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність
011 Освітні,
педагогічні науки
Освітній рівень
бакалавр

**Назва кафедри
та викладач /
викладачі**

Кафедра педагогіки

Викладач: **Кушнірук С.А.** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки педагогічного факультету

Інформація про викладача на сайті факультету: <https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pedahohiky-pf-npu/pro-kafedru-ped>

E-mail: s.a.kushniruk@udu.edu.ua

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Мета — підготовка майбутніх фахівців до організації, керівництва і впровадження культурно-дозвілєвої діяльності різних вікових груп населення.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- поглибити знання студентів спеціальним питаннями теорії і практики дозвілля, вміннями та навичками у сфері організації дозвілєвої діяльності з різними віковими групами населення;
- сформувати у майбутніх фахівців цілісну систему організації дозвілєвої діяльності для дітей, підлітків, молоді і дорослих;
- ознайомити студентів із методиками організації дозвілля для різних вікових груп населення;
- сприяти формуванню у студентів стійкого інтересу до методично грамотної, творчої організації дозвілля для різних вікових груп населення;
- створити умови для опанування студентами методиками культурно-освітньої дозвілєвої діяльності, зокрема методикою планування, розробки дозвілєвих програм, планів підготовки заходів, сценаріїв, сценарних планів для різних вікових груп населення.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

Навчальна дисципліна вибіркова

III. Обсяг навчальної дисципліни	Кількість кредитів	3 кредити
	Загальна кількість годин	90
	Лекційні заняття	16
	Семінарські/практичні заняття	8/9
	Самостійна робота	56

**IV. Короткий
зміст навчальної
дисципліни**

Модуль 1. Організація дозвілля з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку

Тема 1.1. Особливості організації дозвілля в закладах дошкільної освіти

Зміст теми. Мета, основні завдання, змістове наповнення культурно-дозвілдової діяльності в закладах дошкільної освіти. Врахування вікових, фізіологічних, фізичних, психологічних особливостей при плануванні і проведенні заходів пізнавального, спортивно-оздоровчого, музичного, розважального спрямування. Специфіка відбору методів, форм і змісту дозвіллових заходів в умовах роботи закладів дошкільної освіти. Методика організації заходів патріотичного спрямування для дітей дошкільного віку.

Тема 1.2. Специфіка дозвілдової роботи з молодшими школярами в позаурочний час

Зміст теми. Поняття позаурочного часу. Види і форми дозвілдової роботи в позаурочний час. Принципи проєктування програми виховної роботи з дітьми шкільного віку в школі, дитячому закладі оздоровлення та відпочинку, бібліотеці, музеї. Цілепокладання і змістове наповнення патріотичних заходів. Можливості, цілі, етапи підготовки і проведення спортивно-туристичних дозвіллових заходів. Методика розробки сценаріїв ігрових програм для впровадження в установах культури.

Тема 1.3. Масові, групові та індивідуальні форми організації дозвілля школярів в позаурочний час

Зміст теми. Поняття івенту для дітей і підлітків. Соціально-психологічні особливості сучасних дітей. Сучасні методи організації культурно-дозвілдової діяльності школярів. Методи гри та ігрового тренінгу. Методи театралізації. Метод змагання. Методи ситуацій. Масові та групові форми виховної дозвілдової роботи. Особливості організації колективно-творчої діяльності для дітей (дитячі ранки, вистави, театралізовані свята, ігрові програми, тижні книги, казки, музики, виставки дитячої творчості, гурткова робота, студії). Дитяча ігротека. Основні форми роботи з підлітками (гуртки художньої та технічної творчості, конкурсні та ігрові програми, комп'ютерні ігри, свята, естафети, фестивалі, зустрічі з цікавими людьми та ін. Діяльність клубів та об'єднань за інтересами. Індивідуальні

форми виховної роботи: читання художньої літератури, колекціювання, філателія, нумізматики, гра на музичних інструментах, вишивання, малювання.

Тема 1.4. Методика організації ігрових форм дозвілля для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Зміст теми. Принципи підбору гри, методика підготовки та проведення. Вимоги до ведучого та реквізиту. Рухливі та малорухливі ігри, їх різноманітність (естафетні, сюжетні, музичні, жартівливі). Інтелектуальні ігри, їх характеристика та особливості. Настільні ігри (настільно-спортивні, настільно-друковані, настільні ігри з олівцем (кросворд, головоломки, анаграми, ребуси, чайнворди та ін.). Плакатні ігри, ігри з естради і їх групування (ігри з залом, аукціони, шаради, загадки, крилаті слова, скоромовки), ігри-атракціони, їх характеристика та особливості. Види атракціонів (стаціонарні ігри, ігри-автомати) Сюжетні ігрові програми. Клубна ігротека.

Тема 1.5. Особливості організації дозвілля для дітей і підлітків в зарубіжних країнах

Зміст теми. Поняття “клубна культура”. Організація вільного часу в Чехії. Підліткові клуби в Швеції. Залучення дітей до читання в клубах книги в Австралії. Дитячі бібліотеки Німеччини як центри розвитку та організації дозвілля дитини. Організація спортивного дозвілля в Німеччині. Організація дозвілля в США. Скаутські клуби. Роль клубів дозвілля у вихованні дітей. Штучні зони дозвілля в Японії (синтетичні тропіки, емітовані середземноморські поселення, казкові тематичні парки, технічні ярмарки).

Модуль 2. Методика організації дозвілля з підлітками

Тема 2.1. Організації культурно-дозвілєвої діяльності в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку

Зміст теми. Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку на сучасному етапі. Структура зміни в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Ціле-ціннісні положення організаційного, основного та заключного періодів зміни. Взаємозалежність всіх компонентів педагогічного процесу в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку. Методика планування та організації дозвілля з урахуванням вікових, психологічних, рекреаційних можливостей дитячого закладу оздоровлення та відпочинку. Технологія організації колективно-творчих справ у організаційний, основний і заключний періоди зміни.

Всеукраїнський і регіональний досвід організації івентів для дітей і підлітків в умовах дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Тема 2.2. Характеристика форм дозвілєвої діяльності в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку

Зміст теми. Принципи організації і підготовки подієвого середовища дитячого закладу оздоровлення та відпочинку. Специфіка вікових особливостей дітей і підлітків, які відпочивають у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Організаційні форми дозвілля для молодших школярів. Поняття і сутність тематичних днів. Особливості організації

тематичних днів. Цільова складова тематичних днів. Загонові і загальнотабірні заходи: мета, змістове наповнення, музичне/технічне/матеріальне забезпечення. Специфіка підготовки і проведення.

Тема 2.3. Методика організації та проведення колективно-творчої дозвіллевої діяльності у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку

Зміст теми. Колективно-творча дозвіллева справа як засіб виховання. Специфіка, методика підготовки, організації та проведення колективно-творчих загонових і табірних справ для дітей молодшого віку, середнього і старшого підліткового віку.

Особливості організації театралізованої діяльності в умовах дитячого закладу оздоровлення та відпочинку. Поняття театралізованої діяльності. Зміст, форми театралізованої діяльності: театралізовані ігри, свята, акції, прологи до загально-табірних заходів. Урахування вікових особливостей при підготовці сценарних планів та проведенні театралізованих форм роботи в загоні. Культура і техніка музичного супроводу. Методика організації і проведення театралізованих форм: візитівка загону, агіт-театр/агітбригада, пролог до загально-табірних заходів.

Технології та прийоми оформлення приміщень табору, сцени. Методика роботи загонових засобів масової інформації. Технології проектування, створення та оформлення стінгазет, інформаційних повідомлень, радіопередач. Оформлення загонових заходів, конструювання та створення костюмів, реквізиту, декорацій.

Тема 2.4. Інноваційні методи та форми організації дозвілля старших підлітків в умовах закладу оздоровлення та відпочинку

Зміст теми. Поняття інтерактивної технології у дозвіллевій діяльності. Сучасні методи організації культурно-дозвіллевої діяльності старших підлітків у школі. Методи гри та ігрового тренінгу. Методи театралізації. Метод змагання, ситуацій. Імпровізації. Характеристика форм патріотичного, ігрового, інтелектуального, спортивно-оздоровчого, туристичного видів дозвілля. Театралізовані форми дозвілля. Поняття “Театр життя”. Методика підготовки та організації театру життя “Підліток і світ”. Специфіка планування культурно-дозвіллевої діяльності для учнівської молоді. Профорієнтаційні заходи для старшокласників: квести, ток-шоу. Врахування вікових особливостей старшокласників при підготовці і проведенні дозвіллевих заходів. Суб’єкт-суб’єктні відносини між педагогами і дітьми як основа подієвого середовища, взаємоповаги, плідної взаємодії.

Модуль 3. Організація культурно-дозвіллевої роботи з молоддю

Тема 3.1. Теоретико-методичні аспекти молодіжного дозвілля

Зміст теми. Специфіка і зміст молодіжного дозвілля. Основні характеристики дозвілля молоді. Групові форми культурно-дозвіллевої роботи з молоддю: гуртки, студії, любительські об’єднання та клуби за інтересами. Спілкування як форма молодіжного спілкування. Роль емоційного контакту в спілкуванні.

Тема 3.2. Молодіжні дозвіллієві програми: методика організації

Зміст теми. Основні особливості культурного дозвілля молоді. Підходи до культурно-технічної оснащеності івентів для молоді. Сучасні інноваційні методи організації культурно-дозвіллієвої діяльності для молоді. Специфіка використання сучасних дозвіллієвих технологій, форм і методів. Роль естетично насиченого простору та високого художнього рівня дозвіллієвого процесу для молоді. Традиційні обрядові дозвіллієві заходи для молоді. Аматорські об'єднання і клуби за інтересами. Організація ігрових дозвіллієвих пізнавально-розважальних програм.

Тема 3.3. Інноваційні форми дозвілля молоді

Зміст теми. Квест: сутність, види, етапи. Класифікація квестів для молоді. Типові поняття квесту: учасник, гравець, квестер, капітан, команда, сценарій, код, мапа, чек-пойнт, час проходження, рейтинг. Флешмоб. Правила організації і проведення флешмобу. Етапи організації флешмобу. Традиції флешмобів в Україні. Традиційні сценарії флешмобів. Буккроссинг як форма молодіжного дозвілля. Сутність буккроссингу – всесвітнього книжкового мандрування з рук у руки, з дому в дім, з країни в країну. Історія появи буккроссингу. Воркшоп як спосіб актуалізації досвіду дозвілля групи. Види воркшопів: літературний, мистецький, екологічний. Молодіжний простір як засіб соціалізації та самореалізації молоді. Мережа молодіжних просторів (МП). Суть, мета та основні завдання організації молодіжних просторів. Формати діяльності МП: хаби, коворкінги, вільні простори для дозвілля, гуртки, проведення літніх та шкіл молодіжного лідерства, правоосвітні заходи, фестивалі кіно та анімації, патріотичні табори, бібліо- та book-квести, нічні екскурсії, англійські курси й клуби, ток-шоу, тренінги, майстер-класи, навчальні поїздки, залучення до молодіжної волонтерської діяльності, видання журналу тощо.

Модуль 4. Організаційно-методичні основи дозвіллієвої роботи з дорослими

Тема 4.1. Дозвіллієва діяльність з дорослими: мета, підходи, специфіка

Зміст теми. Субкультура літніх людей. Фактори ефективності дозвіллієвої діяльності літніх людей. Види культурно-дозвіллієвої діяльності з дорослими. Основні функції дозвілля людей похилого віку. Способи активізації особистої активності літньої людини, формування її життєвого тону. Збереження і підтримка давніх інтересів і хобі як один з компонентів планування дозвілля з дорослими. Диференційований підхід з урахуванням індивідуальних, психологічних і соціальних особливостей кожного дорослого. Специфіка проектування і планування дозвілля для дорослих пенсійного віку, які працюють. Врахування професійних інтересів при організації дозвілля дорослих, людей похилого віку. Організація дозвілля людей похилого віку в пансіонаті. Реабілітаційні види дозвілля.

Тема 4.2. Особливості спілкування з дорослою аудиторією в процесі підготовки, організації і проведення культурно-дозвіллієвих заходів

Зміст теми. Методи і форми організації діяльності і спілкування, техніки і прийоми включення учасників

дозвілля в діяльність і спілкування при організації дозвіллевих заходів. Техніки і прийоми спілкування з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей співрозмовників. Способи включення в ігрове спілкування у процесі народних рухливих ігор для дорослих.

Тема 4.3. Форми організації дозвілля з особами похилого віку

Зміст теми. Форми дозвіллевої роботи для осіб похилого віку. Використання традиційних дозвіллевих форм діяльності, методів, технологій, послуг. Проведення заходів, присвячених державним, місцевим, народним, великим особистим датам і подіям. Художня творчість (музичне, пісенне, танцювальне, фольклорне, прикладне та ін. Робота з книжковим фондом і періодичними виданнями. Експериментальна діяльність. Комуникативна діяльність (бесіди, обговорення, чаювання тощо). Перегляд телевізійних і відео-програм, прослуховування радіопередач. Відвідування різноманітних культурно-дозвіллевих установ. Концертна діяльність людей похилого віку і запрошених для них виконавців. Оздоровчі заняття і виїзди на природу. Лекційно-просвітницька тематична діяльність.

Тема 4.4. Продуктивні інструменти залучення людей похилого віку до волонтерської дозвіллевої діяльності

Зміст теми. Аспекти організації соціокультурної дозвіллевої діяльності осіб похилого віку. Роль підсилення терапевтичного, інтелектуального, соціального ефекту дозвіллевої діяльності. Підходи і способи залучення осіб похилого віку до різних видів діяльності: робота в саду, на земельній ділянці, у присадибному господарстві; домашнє квітництво; колекціонування; заняття живописом, малюнком; кулінарія; клуби знайомств; робота на комп'ютері; ігрова діяльність (настільні і рухливі ігри, конкурсні програми); волонтерська практика; театральні види діяльності; суспільно корисна робота; технічна творчість; нетрадиційні види оздоровлення (йога, лижі, біг, тренажери); театр моди (шиття, в'язальна і перукарська справи); заняття ікебаною і флористикою; догляд за тваринами; різні кафе (літературні, музичні, історичні, туристичні, інтернет); інші, більш складні, дозвіллеві форми і технології.

Тема 4.5. Сучасні зарубіжні культурно-дозвіллеві практики з дорослими

Зміст теми. Туристичні практики у сфері зарубіжного дозвілля. Аматорські об'єднання та клуби як групові форми дозвілля. Різновиди аматорських об'єднань та клубів за інтересами та їх характеристика. Хобі-клуби. Ігрова терапія. Ігри для літніх людей. Специфіка організація ігор для літніх людей.

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/іспиту, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua>

V. Результати навчання

ПРН1. Володіти основними знаннями і поняттями з педагогіки, психології, педагогіки дозвілля, теорії і методики культурно-дозвіллевої діяльності та рекреації

ПРН2. Знати психолого-педагогічні особливості навчання, виховання та розвитку різних вікових груп населення у

сфері культурно-освітнього дозвілля.

ПРН4. Уміти вільно оперувати педагогічними методиками організації та проведення індивідуальної, групової культурно-дозвілдової діяльності та рекреації.

ПРН7. Вільно спілкуватися державною, іноземною мовами для обговорення результатів освітньої, професійної (культурно-дозвілдової, педагогічно-рекреаційної) діяльності.

ПРН10. Уміти проєктувати культурно-освітній, педагогічно-дозвілловий розвивальний простір з урахуванням результатів моніторингу.

**VI.
Порядок
та
критерії
оцінюванн
я**

Форми і методи поточного контролю

<i>Поточний контроль</i>	<i>опитування (усні й письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проєкти, написання пресрелізів, есе), оформлення документів, тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи</i>
<i>Підсумковий контроль</i>	<i>залік у 8 семестрі</i>

Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться у формі виконання письмових завдань. На залік виносяться питання, що відповідають навчальній програмі з дисципліни і доводяться до відома студентів викладачем. Результати заліку оцінюються за 100-бальною шкалою та виставляються у відповідну графу в заліковій відомості. Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середнє арифметичне кількості балів поточного (100 балів) та залікового (100 балів) контролю.

Критерії оцінювання знань студентів

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на практичних та семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних та семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

«Творчий рівень» (90-100 балів) - знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, узагальненими, системними; він вмiє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

«Високий рівень» (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

«Достатній рівень» (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

«Задовільний рівень» (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово. Оцінка "задовільно" виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни «Основи професійно-педагогічного самовдосконалення особистості» або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

«Низький рівень» (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу. Оцінка "задовільно" виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

Незадовільний рівень:

«Незадовільно» (0-59 балів) - виставляється здобувачу освіти, який при відповіді на питання з навчальної дисципліни допустив серйозні помилки, не показав знань з навчально-програмного матеріалу. Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щопонеділка після четвертої пари. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти/перескласти завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена.

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:

- 1) опитування (усне, письмове) – 3 бали;*
- 2) реферативні повідомлення, доповіді – 5 балів;*
- 3) творчі роботи – 5 балів;*
- 4) оформлення документів – 2 бали;*
- 5) тренувальні онлайн-тести – 2 бали;*
- 6) тестові модульні контрольні роботи – 5 балів.*

VIII. Основні інформаційні ресурси

Основна інформація з навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/>

1. Олексієнко Я. І., Гулько П. М. Теорія, види та технології оздоровчо-рекреаційної рухової діяльності : навч.-метод. посіб. / Я. І. Олексієнко, П. М.
-

-
- Гунько. Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2018. 260 с.
2. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник /О. М. Кравець, С. І. Байлик ; 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 335с.
  3. Організація та методика проведення фізкультурно-спортивних свят і змагань: метод. рекомендації / уклад.: Л. К. Грищенко, І. М. Журавльова, О. В. Соколюк. Харків : ФОП Бровін О. В., 2020. 100 с.
  4. Паскаль О.В. Система культурно-дозвілєвої роботи : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 146 с.
  5. Педагогіка дозвілля. Основи івент-освіти: навчально-методичний посібник. За ред Н.М. Дем'яненко. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 210 с.
  6. Стратегія розвитку позашкільної освіти. 2-ге вид., перер. і доповн. / за ред. проф. О. В. Биковської. ІВЦ АЛКОН, 2021. 117 с
  7. Теорія і технології соціокультурної анімації: навчально-методичний посібник / уклад.: Н.О.Максимовська. Харків : ХДАК, 2022. 200с.
  8. Теорія та історія соціокультурної діяльності: навчальний посібник / О. Б. Петінова, В. В. Опанасюк. Одеса, 2018. 78 с.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри педагогіки протокол № 1 від 25 серпня